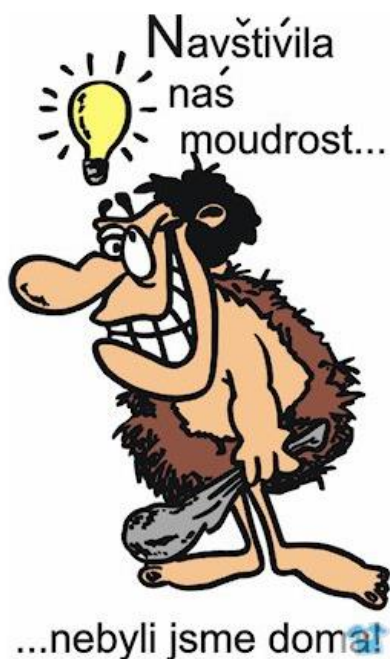

Moudrost přichází se stářím, ale někdy stáří přichází samo

Evangelium o uzdravení slepého od narození otevřelo otázku po duchovní slepotě. Farizeové byli těmi duchovními slepci v příběhu, zaslepení sami sebou. Řekli bychom, že byli nemoudrého ducha. A protože se v postní době snažíme nahlédnout čtyři základní ctnosti, spravedlnost, moudrost, statečnost a mírnost, jako čtyři cesty šťastně rozvíjeného života, budeme dnes mluvit o moudrosti.

Otec Wolf, z jehož knihy o ctnostech čerpáme¹, začíná jedním dobrým postřehem. Žijeme v globální společnosti. Tomu slovu starší ročníky moc nerozumějí, ale děti se mu učí již ve čtvrté třídě. Prostě a jednoduše, komunikační technika jako internet, televize atp. propojuje svět z jednoho konce na druhý, kdykoli člověk potřebuje. Tak, když se něco šustne na jedné straně zeměkoule, ví se o tom hned na té druhé. A to pochopitelně přináší své klady i zápory. Jedním takovým záparem je podle pana opata Notkera davová hysterie, jíž je naše společnost svým způsobem zamořená. Jde se od jedné paniky ke druhé. „Někdo v Mexiku zakašlal a v Evropě to zahřmělo strašlivým hromem hrůzy. Na to byly jakýmsi zdravotníkem předpovídaný v letech 2009/10 desetitisíce mrtvých ve větších zemích (Německo). Televize ukazovaly, jak se má kašlat a jak si umývat ruce. Byly připraveny miliony očkovacích dávek. Dokonce i do kostelů přišlo varování, že věřící si nemají smáčet ruce v kropence a při pozdravení pokoje si nemají podávat ruce. U nás v Troubkách mi bylo až k smíchu, když jsem do obecního rozhlasu před nějakou dobou dával hlášení farnost a jako znělku jsem nechal zaznít liturgické staroslověnské zpěvy východní církve. Lidé přihlouplí Zemanovými výroky šířící strach z islámu měli za to, že Arabové jsou už u Moravního mostu.

Na takové hysterii se můžeme moudrosti učit. Ctnost moudrosti vyžaduje:

aby se člověk dobře informoval a zachoval si střízlivý úsudek,
aby rozvíjel schopnost rozlišovat a nedíval se na problém pouze jedním úhlem pohledu,
aby člověk nepodléhal prvnímu dojmu a zachoval si odstup, aby jinými slovy napadl do emocionálních pastí (strach, hněv, nebo naopak plytké nadšení).

Hovoří se o vzdělávání mladé generace, přetřásají se státní maturity, hovoří se o inkluzi apod. Co je však nevyšším cílem vzdělávání? Naučit mladé samostatně utvářet budoucnost, samostatně kriticky myslet, promýšlet věci a také sebe samotného a k tomu nést zodpovědnost za to, co konám. Sebe vnímat jako součást většího celku, za který si každý nese zodpovědnost. Ctnost moudrosti tak vyžaduje:

aby se člověk naučil kritickému myšlení,
aby se člověk naučil zodpovědnosti za svá slova, postoje, konání,
aby svůj život viděl jako součást většího celku, za nějž nese také zodpovědnost.

Hovoří se dvou typech lidí, o realistech a idealistech. Realista je člověk, který si dokáže uvědomit skutečnost, kterou má před sebou. Realista dokáže vnímat před sebou skutečného člověka se svými omezeními a limity, a od něho očekává jen to, čeho je daný člověk momentálně schopen. Naopak idealista je člověk, který se dopouští ohromného omylu. Skutečného člověka z masa a kostí přehlídá, ale hledí na ideály, jak by který

¹ Srov. WOLF, Notker. *Sedm hlavních ctností*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011. s. 50 – 65.

člověk měl být a hlava nehlava tyto ideály jak od lidí, tak i od situací vyžaduje. Je to potom nesnesitelný perfekcionista, který však ničí vše před sebou. Realista jistě také zná ideály, ale jde k nim v mezích momentálních možností cestou mírného pokroku.

Moudrost potom znamená:

aby člověk o mnohém přemýšlel při řešení konkrétní věci,
aby člověk nacházel správnou míru všeho. Jsou řemeslníci, kteří dokážou o nějaké zakázce říci: „Tohle nemá smysl“ a není to jen lenost, že by se jim do něčeho nechtělo,
aby se člověk také se hned nerozběhnul za prvním cílem,
aby člověk zvážil důsledky a odhadl, co by mohlo nastat,
aby se člověk na věci díval střízlivě a nazýval je pravým jménem, jednal bez rozčilení a využíval již získané zkušenosti.

Moudrý člověk si však nemusí nechat nafackovat hlupáky nebo popírat své vlastní zájmy před různými egoisty a zcela ustoupit do pozadí, ale se zodpovědností rozliší mezi vlastními výhodami, výhodami pro druhé a přínosem celku. Moudrý člověk se dokáže postavit i nepříjemným setkáním s humorem, či špetkou ironie, aby poukázal na nesmyslnost, ale zároveň neranil či nezatvrdil svého soka, při vědomí, že moudrost ze sebe dokáže udělat na chvíli hloupou, ale naopak se to nikdy moc nedaří.

Miroslav Horníček říkal: Moudrost přichází se stářím, ale stává se často, že stáří přichází samo. Svatý Benedikt, zakladatel západního mnišství radí: Nech si ve všem poradit a pak nebudeš litovat (*Benediktova řehole*, 3,1.13). Být otevřený i jiným pohledům na skutečnost. Moudrost života s sebou přináší svá moudra v různých pořekadlech:

Člověk míní, Pán Bůh mění.
Člověk myslel a Pán Bůh se smál.
Kdo se jednou spálil, bojí se ohně.
Moudrý člověk předvídá.
Moudřejší ustoupí.

Moudrost se vztahuje na život jako na celek, zahrnuje skutečnost, že se život mění a smrt je součástí života. „Co člověku prospěje, když získá celý svět, ale svou duši ztratí?“ (*Mk 8,36*). Z tohoto přijetí tryská hluboká láska k životu a k druhým lidem i odstup od sebe jako toho nejdůležitějšího a nejmoudřejšího. Ježíš, učitel moudrosti hovoří o moudré prozíravosti a zároveň čistotě úmyslů lásky k druhým: „Buďte obezřetní jako hadi a bezelstní jako holubice“ (*Mt 10,16*).“ Je to varování „ovcím žijícím mezi vlky“ (srov. *Lk 10,3*), aby při vší prozíravosti byla zachována i Bohem žádaná čistota úmyslu.

Moudrost dává Hospodin, poznání i rozumnost pochází z jeho úst (*Přís 2,6*). Moudrost shůry je především čistá, dále mírumilovná, ohleduplná, ochotná dát se přesvědčit, plná slitování a dobrého ovoce, bez předsudků a bez přetvářky (*Jak 3,17*).

Pane, dej nám, abychom byli moudří.